

Ruimere toegang tot de bestuursrechter bij omgevingsrechtelijke besluiten

Ben je belanghebbende bij een bestemmingsplan, omgevingsvergunning of natuurvergunning? Dan hoef je voorlopig niet meer eerst een zienswijze in te dienen tegen het ontwerpbesluit om je recht op beroep bij de bestuursrechter 'veilig te stellen'. Maak je als belanghebbende wel gebruik van zo'n uitgebreide openbare voorbereidingsprocedure, dan mag je bij de bestuursrechter altijd tegen het hele besluit procederen, ook als je in de voorbereidingsprocedure alleen een zienswijze hebt ingediend tegen een of meerdere aparte onderdelen van het besluit. Dit is de uitkomst van een uitspraak van de Afdeling bestuursrechtspraak van de Raad van State van vandaag (14 april 2021).

De uitspraak is een direct gevolg van het recente ['Varkens in Nood'-arrest](#) (opent in nieuw venster)(verwijst naar een andere website) van het Hof van Justitie in Luxemburg van 14 januari van dit jaar. In dat arrest bepaalde het Europese Hof dat artikel 6:13 van de Algemene wet bestuursrecht in strijd is met het Verdrag van Aarhus dat onder meer de toegang tot de rechter regelt in besluiten over milieu-aangelegenheden, de zogenoemde 'Aarhus-besluiten'.

Oplossing

De Afdeling bestuursrechtspraak benadrukt in de uitspraak dat het arrest een wetswijziging van artikel 6:13 van de Algemene wet bestuursrechter noodzakelijk maakt. Dat artikel bepaalt dat het beroepsrecht op de bestuursrechter afhankelijk is van deelname aan de zogenoemde uitgebreide openbare voorbereidingsprocedure. Maar dat is dus bij Aarhus-besluiten niet houdbaar, aldus het Hof van Justitie in het Varkens in Nood-arrest. In afwachting van een wetswijziging biedt de uitspraak van vandaag een oplossing voor de praktijk. Die komt erop neer dat het beroepsrecht van een belanghebbende in omgevingsrechtelijke zaken niet meer afhankelijk wordt gesteld van het eerder indienen van een zienswijze. Dit heeft ook gevolgen voor de zogenoemde onderdelentrechter die tot nu toe werd gebruikt. Ook die wordt in het omgevingsrecht in afwachting van een wetswijziging niet toegepast door de bestuursrechter in zaken waarin je zienswijzen moet indienen. Dit betekent dat je als belanghebbende in het omgevingsrecht ook beroep mag indienen bij de bestuursrechter tegen onderdelen van het besluit waar je niet eerder een zienswijze over hebt ingediend.

Ruimhartig

Dit betekent overigens niet dat de toegang tot de bestuursrechter voor alle besluiten door het Varkens in Nood-arrest moest worden verruimd. Die uitspraak geldt alleen voor Aarhus-besluiten. Maar omdat niet vooraf en in algemene zin is aan te geven in welk geval een besluit een Aarhus-besluit is,

zou in veel gevallen eerst een gecompliceerde beoordeling nodig zijn om te kunnen vaststellen of een belanghebbende gebruik kan maken van de ruimere toegang tot de bestuursrechter. Dat is voor de rechtspraak een onwerkbaar situatie. Daarom kiest de Afdeling bestuursrechtspraak in afwachting van een oplossing van de wetgever voor een voor de rechtsbescherming van burgers ruimhartige uitleg. Vooral ook om te verzekeren dat het ruimere beroepsrecht dat uit het Verdrag van Aarhus voortvloeit niet te beperkt wordt uitgelegd.

Omgevingsrechtelijke zaken

Concreet betekent dit dat belanghebbenden in alle omgevingsrechtelijke zaken waarin de uitgebreide openbare voorbereidingsprocedure van toepassing is, gebruik kunnen maken van dit ruimere toegangsrecht tot de bestuursrechter. Daaronder vallen in elk geval, maar niet alleen, besluiten op grond van de Wet algemene bepalingen omgevingsrecht, Wet milieubeheer, de Wet ruimtelijke ordening, de Tracéwet en de Wet natuurbescherming. Het Varkens in Nood-arrest bevatte nog enkele andere oordelen over de toegang tot de rechter die in deze uitspraak niet aan de orde komen. De verwachting is dat de Afdeling bestuursrechtspraak hierover op korte termijn nog meer uitspraken zal doen.